

THE JOURNAL OF
OTTOMAN STUDIES

KÜLLİYAT

OSMANLI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

BAHAÜDDİN TEVFİK BEY VE DİVANÇESİ

Nazmi ÖZEROL¹

Özet

Klasik Türk edebiyatı çalışmalarında eski metinlerin yeni yazıyla neşrinin yapılması büyük öneme sahiptir. Asırlar süren geleneğin muazzam şiirlerini bünyesinde barındıran ve yeni yazıya aktarılmayan divan, divançe, mecmua gibi edebî eserler üzerine yapılan çalışmalar arttıkça daha fazla bilgi ve belgeye ulaşılabilecek, edebiyat tarihi açısından sağlıklı değerlendirmeler yapılabilecektir. Bu çalışma, Bahaüddin Tevfik Bey'in İstanbul'da Matba-i Amed'de 1329'da (1911) yayımlanan ve İSAM (İslâm Araştırmaları Merkezi) Kütüphanesinin elektronik veritabanında "Ufak Mecmûa-i Şiir" adıyla kayıtlı olan 39 sayfadan oluşan divançesi üzerine yapılmıştır. Çalışmada Bahaüddin Tevfik Bey'in hayatı hakkında kısa bir bilgi verilmiş, çoğunu gençlik döneminde söylediği şiirlerini ihtiva eden divançesi muhteva ve şekil özellikleri bakımından incelenmiş ve eserin çevriyazısı verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bahaüddin Tevfik Bey, divançe, inceleme, çevriyazı.

Bahaüddin Tevfik Bey And His Divanche

Abstract

In the works of classical Turkish literature, it is of great importance that the old texts are published in new writing. As the studies on the literary works such as divan, divançe, mecmua, which contain the great poems of the centuries old tradition and which are not transferred to the new literature, more information and documents will be reached and healthy evaluations can be made in terms of the history of literature. This study is based on a 39 page paper by Bahaüddin Tevfik Bey in Istanbul, published by Matba-i Amedi in 1329 (1911) and registered as "Ufak Mecmûa-i Şiir" in the electronic database of İSAM (Islamic Research Center) Library. It is made, Bahaüddin Tevfik Bey's life is given in a short information about the life of the Divanche, most of the poems he wrote during his youth content and shape has been examined in terms of features and the translation of the work is given.

Key Words: Bahaüddin Tevfik Bey, divanche, examination, transcription.

¹ Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, nazmiozerol@hotmail.com

GİRİŞ

19. yüzyıl, Klasik Türk edebiyatı devrinin yavaş yavaş kapanmaya başladığı bir dönemdir. Klasik Türk şiirinin kaynakları, sosyal düzlemde Batı'dan gelen fikirlerle yerinden oynadıkça şiirin yapısı da kabuk değiştirmeye başlamıştır (Örgen 2010: 43). Türk şiirinde gelenek, Tanzimat sonrasında şairin reel hayata yönelmesiyle metafizik boyutlu kimliğiyle mesafesini açmaya başlamıştır. 20. yüzyıla gelindiğinde ise modernizm ideolojisinin etkisiyle gelenek "eski" olarak ilan edilince şairin ve şiirin konumu büsbütün değişmiştir (Örgen 2010: 405). Bu sarsıcı değişime karşı geleneğin muazzam şiirini devam ettiren, geleneğin halkasına dâhil olmak isteyen, geleneksel şiir dinamiklerini kullanan şairler de yetişmiştir. Ancak özellikle 19. yüzyılın sonlarına doğru Klasik şiir adına ortaya konan ürünlerin genellikle taklit düzeyinde kaldığını, güçlü ve yaratıcı şairlerin yetişmediğini söylemek mümkündür (Mazıoğlu 1982: 130-134). Kaynaklarda 19. yüzyılın ikinci yarısı ile 20. yüzyılın başlarında yaşadığı söylenen, tanınmış şairler arasında adından pek söz edilmeyen şairlerden biri de Bahaüddîn Tevfik Bey'dir. Şairin elimizde "Ufak Mecmû'a-i Şi'r" adlı bir divançesi bulunmaktadır.

Klasik Türk edebiyatı çalışmalarında eski metinlerin yeni yazıyla neşrinin yapılması büyük önem arz etmektedir. Asırlar süren geleneğin muazzam şiirlerini bünyesinde barındıran ve yeni yazıya aktarılmayan divan, divançe, mecmua gibi edebî eserler üzerine yapılan çalışmalar arttıkça daha fazla bilgi ve belgeye ulaşılacak, edebiyat tarihi açısından sağlıklı değerlendirmeler yapılabilecektir. Bu çalışmada Bahaüddîn Tevfik Bey'in çoğunu gençlik döneminde söylediği şiirleri ihtiva eden divançesindeki şiirlerin muhteva ve şekil özellikleri üzerinde durulduktan sonra eserin çevriyazısı verilmiştir.

1. YAZICIZÂDE BAHAUDDİN TEVFİK BEY'İN HAYATI

Son Asır Türk Şairleri adlı biyografik eserde (1988: 175-176) "Bahaüddin Bey" başlığı altında şair hakkında şu bilgilere yer verilmiştir: Mehmed Bahaüddîn Bey, esbak mabeyn başkâtibi âyândan Tevfik Bey'in oğludur. 17 Muharrem 1261'de (1845) İstanbul'da doğdu. Bayezid mekteb-i rüşdîsinde mürettep dersleri ve Şehzâde Câmîi'nde Arabî ve Fârisî okudu. Muharrem 1275'te (1858) mülâzemetle meclis-i vâlâ mazbata odasına ve bilâhere tahrîr-i emlâk kalemine dâhil oldu. Adalar emlâk komisyonu riyâsetinde şehir emâneti emlâk dairesi, ticaret ve nâfi'a nezâreti, istatistik kalemi müdürlüklerinde mahkeme-i cinâyet başmümeyyizliğinde, Aydın ve Hûdavendigâr vilâyetleri istinâf mahkemesi cezâ dâiresi riyâsetinde, İstanbul istinâf mahkemesi âzâllığında bulduktan sonra 9 Cümâdelûlâ 1314'te (1896) mahkeme-i temyiz âzâllığına, 29 Zilhicce 1317'de (1899) mahkeme-i temyîz cezâ dâiresi riyâsetine tâyin ve maaşı 8000 kuruşa iblâğ olundu. 1279'da (1862) tevcih edilen rütbe-i sâlise, 1318'de (1900) rütbe-i bâlâya terfi ve ikinci rütbe mecidî nişânı itâ kılındı. İlân-ı meşrûtiyeti müteâkiben tekâüd edildi. Receb 1335'te (1917) vefat etti. Beşiktaş'ta Yahya Efendi Türbesi hazîresine defn olundu.

Kendini lâıyıkı ile tanıyanlardan Üsküdarlı şâir Talat Bey gönderdiği varakada "nüktedan, zarîf, mülâtafayı sever bir zât idi. Kitâbet-i resmîye ve husûsiyesi veciz idi. Münakkah şiir söyler, tannan kasideler yazardı." diyor.

Eş'ârından bir kısmı "Ufak Mecmû'a-i Şi'r" unvânı ile 36 küçük sahîfeden ibâret olarak 1329'da (1911) tab olunmuştur. Üstüne "Yazıcızâde Bahaüddin Tevfik Bey'in eski tarzda ve çoğu gençlik vaktinde söylenmiş eş'ârından bir parçasını muhtevî ufak mecmû'a-i eş'âr" işâret edilmiştir. Sâmi Paşazâde Subhî Paşa'nın damadıdır.

2. YAZICIZÂDE BAHAÜDDİN TEVFİK BEY'İN DÎVÂNÇESİ (UFAK MECMÛ'A-I Şİ'R)

Bahaüddîn Tevfik Bey'in bilinen tek eseri olan divançesi İSAM (İslâm Araştırmaları Merkezi) Kütüphanesinin elektronik veritabanında "Ufak Mecmûa-i Şiir" adıyla kayıtlıdır. 39 sayfadan oluşan bu eser, İstanbul'da Matba-i Amedi'de 1329'da (1911) yayımlanmıştır. Eserin başında şu ifade yer almaktadır: "Yazıcızâde Bahaüddîn Tevfik Beg'ün eski tarzda ve çoğu gençlik vaktinde söylenmiş eş'ârından bir parçasını muhtevî." Divançedeki şiirler, herhangi bir düzene uyulmadan yazıldığı için eserin çevriyazısı yapılırken şiirler bir düzen içerisinde ve numaralandırılarak verilmiştir. Şairin "Bahâ" mahlasını kullandığı divançe, 2 naatla başlar. Her iki naat de yedişer beyit olup gazel tarzında kafiyelenmiştir. Eserde 29 gazel bulunmaktadır. 3, 9, 23, 25 numaralı gazeller yedişer, geri kalanlar beşer beyitlidir. Gazellerden 9. ve 24. gazeller müşterek gazel olup "Ekrem" mahlaslı bir şairle birlikte söylenmiştir. 26. gazel de müşterek gazel olup "Sâmî" mahlaslı bir şairle söylenmiştir. Divançede 3. gazel İzzet mahlaslı şairin "işret" redifli gazeline, 14. gazel Sâbit'in "maraz" redifli gazeline, 23. gazel Nedîm'in "sen" redifli gazeline, 25. gazel Ferîde Hanım'ın "bu gice" redifli gazeline, 28. gazel Nedîm'in "var içinde" redifli gazeline naziredir. Dîvânçe'de yer alan 29 gazelde Klasik şiirde sık sık karşılaşılan sevgili, aşk, ayrılık, özlem, rakip vb. konular işlenmiştir. Şairin bu konuları işlerken, başta Nedîm olmak üzere gazellerine nazire yazdığı şairler de dikkate alındığında, 18. yüzyılda Nedîmâne tarz olarak isimlendirilen ve etkisini geniş bir yelpazede devam ettiren bu gelenekten etkilendiği görülür. Mahallileşme akımının en önemli özelliği olan söyleyişte ve içerikte yerlilik arzusu Bahaüddin Tevfik'in şiirlerinde de görülür. Eserde gazellerden sonra 2 şarkı, 2 kıt'a yer alır. Şarkılarda sevgilinin güzellik unsurları ve sevgiliye duyulan özlem dile getirilirken kıt'alardan birincisinde günahlardan duyulan pişmanlık ve Hz. Muhammed'in şefaatine bağlanan umut; ikincisinde âşığının sevgilisi için gerekirse canını feda edeceği dile getirilmiştir. Eserde bulunan 7 tarih manzumesinde câmi, çeşme gibi yapıların bitirilişine ve bazı önemli şahsiyetlerin vefatına tarih düşürülürken 8 müfredde aşk ve sevgili konuları üzerinde durulmuştur.

Bahaüddin Tevfik eserde yer alan elli şiirinde on bir farklı aruz kalıbı kullanmıştır. Dîvânçede kullanılan aruz kalıpları şunlardır:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün (10)

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün (9)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün (8)

Me'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün (6)

Me'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün (5)

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün (5)

Me'ûlü Fâ'ilâtün Me'ûlü Fâ'ilâtün (3)

Me'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün (1)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün (1)

Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün (1)

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ûlün (1)

3. DÎVÂNÇE (UFAK MECMÛ' A-İ Şİ'R) ÇEVİRİYAZILI METİN**Na' t-i Şerîf*****Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün***

1. Hudâ'nuñ nûrıdır zât-ı münirün yâ Resûla'l-lâh
Ehadsin fiṭraten yoḡdur nazîrün yâ Resûla'l-lâh
2. Haḡîkat mülkünün sulṭânısın ḡutb-ı risâletsin
Feleklerden dü-bâlâdur serîrün yâ Resûla'l-lâh
3. Vezîrân-ı huḡûr-ı ŧevketün Bû Bekr 'Ömer 'Oŧmân
'Alî'dür elde ŧeşşîri müşîrün yâ Resûla'l-lâh
4. Bulunmaz ŧeh-süvâr-ı 'azmiñe menziliñe aḡşâ
Fezâ-yı ḡurb-ı bārîdir mesîrin yâ Resûla'l-lâh
5. 'İnâyetünle olduḡ mazhar-ı dîn-i mübîn el-ḡaḡ
Müsellemdir bize luṭf-ı keşîrün yâ Resûla'l-lâh
6. Bırakmaz nâra yansun ümmetünden bir günehkârı
'Ulüvv-i ŧeşşatün raḡm-i vâfirün yâ Resûla'l-lâh
7. Dü-âlemde meded-res ol giriftâr-ı ma' âsîdür
Bahâ'yi müstmend 'abd-i faḡîrün yâ Resûla'l-lâh

Na' t-ı Şerîf***Me' ulü Fâ' ilâtün Me' ulü Fâ' ilâtün***

1. Yâ Haḡret-i Muḡammed yâ meḡhar-ı 'avâlim
Sensin dü-kevne maḡşad sensin fer-i 'avâlim
2. Zât-ı celîlünî Haḡ yektâ yaratdı el-ḡaḡ
Nûruñla buldı revnaḡ ser-tâ-ser-i 'avâlim
3. Feyz-i mübîn-i Mevlâ'sından olur hüveydâ
Şânuñda dinse uḡrâ feyz-âver-i 'avâlim

4. Memdūhısın Hūdā'nuñ sulţānısın bekānuñ
  Unvān-tırāz-ı şānuñ peygamber-i  avālim

5.  Āli-penāhımızsın ümmidgāhımızsın
 Raĥmet-ĥ āhımızsın sen devvār-ı  avālim²

6. Bi'l-cümle ehl-i ĥācet eyler saña deĥālet
 Sensin iden şefā at der-maĥşer-i  avālim

7. Raĥm it Bahā-yi zāre kıl ĥāline nezāre
 Luţfuñla eyle çāre yā server-i  avālim

Gazeller

1

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ĥayli demdür sevgilümden nāme-ber gelmez baña
 Neyliyor ol şūĥ-ı nāzum bir ĥaber gelmez baña

2. Düşdigüm günden berü semt-i vişālinden ırāġ
 Göz yaşından ġayrı şey āsānter gelmez bana

3. Ĥasret-i cāndur ancak bā' iş-i endüh olan
 Yoksa āzār-ı felekden bir keder gelmez baña

4. K y-ı tenhāyide qalmış āh bir bi-çāreyüm
 řormaġa derd-i derünüm kimseler gelmez bana

5. Neyle bulsun tesliyet bilmem Bahā bu qalb-i zār
 Ĥayli demdür sevgilümden nāme-ber gelmez baña

2

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Rind-i  aşqum āh u zārumdan gelir b y-ı řarāb
 Her nefes qalb-i nizārumdan gelir b y-ı řarāb

²Bu mısradā vezin problemlī.

2. Ben o seyyâh-ı diyâr-ı ‘işretüm ‘âlemde kim
Haşre varsam reh-güzârümdan gelir büy-ı şarâb
3. Tıynetüm hem-mâye-i hâk-i der-i mey-hânedür
Hâksâr olsam ğubârümdan gelir büy-ı şarâb
4. Haşret-i la‘ liyle bir şüh-ı mülâyim-meşrebüm
Çün çeşm-i giryebârümdan gelir büy-ı şarâb
5. Haste-i derd-i humâr-ı bâde-i ‘aşkum Bahâ
Her nefes kalb-i nizârümdan gelir büy-ı şarâb

3

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1. Ne kadar olsa Fenârbagçesi cây-ı ‘işret
Başkâdur Çiftehavuzlar’da şafâ-yı ‘işret
2. Lâle vaktinde bahâriye-i Sa‘ dâbâd’a
İdemem bir yeri tercîh berây-ı ‘işret
3. Mâh-tâbda iki çifteyle Tarabya hoşdur
Olsa bir şarkı okur yâr-ı vefâ-yı ‘işret
4. Lebideryâ da Çubuklı da müferreḥ ammâ
Olamaz Gökşu kadar neş’e-fezâ-yı ‘işret
5. Götürdüm seni Hünkârşuyı’na sulṭānum
Kuluña itmez iseñ redd-i ricâ-yı ‘işret
6. Şimdilik Çamlıca eglencesine kılma nazar
Müteraşşid imiş anda rûkabâ-yı ‘işret
7. ‘İzzet-i nâdire-günüñ suhanın tanzîre
N’ola sevḳ etse Bahâ’yı bu hevâ-yı ‘işret

4

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

1. O şüh-ı tâzeye kayd-ı vişâlden vazgeç
Bu pîrlikde ümid-i mecâlden vazgeç
2. Ğinâ-yı kalb ile nân-pâreye kanâ' at kıl
Hevâ-yı câhı ço sevdâ-yı mâldan vazgeç
3. Gönül haķikatüñ ' aķlen bilinmedi hâlâ
Bu sırr-ı a' zâma dâ'ir hayâlden vazgeç
4. Nedür şu hâlet-i insân nedür şu kâr-ı cihân
Hıred-cevâbına ' âciz su'âlden vazgeç
5. Bahâyi olma müşevvik bu dürlü güftâre
Nazîreler müte' assır maķâldan vazgeç

5

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1. Kızdırup halvet-i bezmi yine külhânı kadeh
Dökdi vâfir-i ' arak sâķi-i üryânı kadeh
2. Leb-be-leb sînesine çekmede güçlük çekmez
Duĥter-i rez gibi âşüfte-i devrânı kadeh
3. Bâde-nüşânı varup kürside ikfâr eyler
Nice vâ' iz bilirüm câni mey imânı kadeh
4. Der-i mey-hâne kapanduysa da fettâh-ı kerîm
Bir dem eyler yine ihyâ dil-i rindânı kadeh
5. Oķunup bu ğazelüñ meclis-i yârânda Bahâ
N'ola mest eylese her rind-i suĥandânı kadeh

6

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1. Seyre çıkdukça tutup rüyına yelpäze o şüh
İder ' uşşâkıma setr-i ruḥ-ı gül-gāze o şüh
2. Bir bakışda kara sevdā getirür nergisler
Ne ' aceb vesme çeker çeşm-i füsün-bāza o şüh
3. Qad-i ra' nā-yı ḥrāmānını bir kez göresin
Nice reşk-āver olur serv-i ser-efrāza o şüh
4. Etegiñ kırtaramaz dest-i niyāz-ı dilden
Kendini çekse de her şāniye biñ nāza o şüh
5. Giceden māşitamı vechini tezyīn imiş
Görinür çeşm-i Bahā'ya ne kadar tāze o şüh

7

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1. Olmak isterse eger ḥātır-ı maḥzün-ābād
Bu ḥarābātta içsün mey-i bīrün-ābād
2. Çok zamān geçmeden eyler anı beytü'l-aḥzān
Kime bir dād-ı sürür eylese gerdün-ābād
3. Āh-ı mazlüm bırakmaz kıala dā'im ma' mūr
Dil-i zālīm ne kadar olsa da efzün-ābād
4. N'oldı kāşāne-i Kisrā kıanı Qaşr-ı Qayşer
Ki görürdi gözümüz anları her gün ābād
5. Pür-melāl olma Bahā zerre kıadar devrāndan
Ḥāne-i ḥātırıñı itmedigiçün ābād

8

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

1. Nedür gözüñde bu hâlet parıl parıl parlar
‘ Arağ mı virdi şeâret parıl parıl parlar
2. Yerindedür güzelüm âb u tâb-ı gül-çehreñ
Henüz reng-i tarâvet parıl parıl parlar
3. İki kadeh de bizüm bezmimizde parlatsañ
Alır fitîli mağabbet parıl parıl parlar
4. Sebū-yı mey gibi berrağ gerdenüñ cāma
Virür fūrūğ-ı leṭâfet parıl parıl parlar
5. Senüñle görse Bahā'yı ne dem raḳīb-i pelid
Yüzünde âteş-i hiddet parıl parıl parlar

9

Ġazel-i Müşterek**Mef' ulü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün**

1. Tîr-i nigâh-ı ğamzesi laḫt-ı cigerdedür (b)
Her ḳatre ḫün-ı laḫt-ı ciger çeşm-i terdedür (a)
2. Cāsūs-ı âh-ı ‘ arş mesîrem bilir mi âh (a)
Ḥayli dem oldı görmeyeli yâr nerdedür (b)
3. Āfet-res olsa ‘ âlem-i eflâke çok mıdur (b)
Ol mevcler ki nâle-i âteş-eşerdedür (a)
4. Göñlüm ne dem ki görmege rüyün ider heves (a)
Ruḫsârına o zülfi siyeh-fâm perdedür (b)
5. Bülbüllerüñ tehî midür efgānı şubḫ-dem (b)
Te 'şîr-i âh-ı ‘ aşîka vaḳt-i seḫerdedür (a)

6. Bir özge hâl ile güzerân oldı nevbahâr (a)
 ‘ Âlem şafâda hicr ile gönülüm kederdedür (b)

7. Olmaz Bahâ bu bezm-i temennâda neş’e-yâb
 ‘ İşret şafâsı Ekrem’e cây-ı digerededür

10

Mef’ülü Mefâ’îlün Fe’ûlün

1. Ehl-i dilûñ ‘ aşk pāyesidür
 Ğam yerse ne çāre vāyesidür

2. Her kıatre-i ħūnumuz cigerdedür
 Ĥumlarca şarāb māyesidür

3. Bahş itme belā-yı gāzsesinden
 Ĥançerli Ĥanım ħikāyesidür

4. Āşıklarınıñ başında sevdā
 Ğisū-yı siyāhī sāyesidür

5. Vuşlat günidür bu gün Bahā’ya
 Eyyām-ı firāk gāyesidür

11

Mefâ’îlün Fe’îlâtün Mefâ’îlün Fe’îlün

1. Dem-i heremde de sevdā-yı yār mümkündür
 Sever isem de seni bî-iĥtiyār mümkündür

2. Bu pîri bāde-i la’ lüñle tāzeden tāze
 İder iseñ ne kıadar neş’edār mümkündür

3. O mertebe şıķı ħıtdum ki dāmen-i vaşluñ
 Kıolayca şanma elümden firār mümkündür

4. Kıüçükşu’ya buradan ‘azmimizde ‘işret var
 Fenār şafāsına virsek kıarar mümkündür

5. Bahâ'yı dün gice ğamz eylemiş saña hüssâd

O zümreden gün olur aḫz-i şâr mümkündür

12

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. ' Aceb bir şühdur ḫâlâ cefâsı artar eksilmez

Dem-â-dem eşkimüzle mâcerâsı artar eksilmez

2. Derûnum açılan dâğlarla bir hoş gülsitân oldu

Şanırısın ğonce-i ḫâtır-ğüşâsı artar eksilmez

3. Ne deñlü derdnâk olsa ṭabîb-i nâz-perverden

Yine bîmâruñ ümîd-i devâsı artar eksilmez

4. Kederlenme ḫayât-ı bî-şafâdan ḫâtır-ı zârur

Kimi gördüñ ki ' ömründe şafâsı artar eksilmez

5. Bahâ'yı bildigüm demden berü rind-i ḫanâ' atkâr

Sebûsunda mey-i ḫâlet-fezâsı artar eksilmez

13

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün

1. Bir şâniye itmez iken aġyârı ferâmüş

Aylarca ider ' aşık-ı ğam-ḫ'ârı ferâmüş

2. Ol serv-ḫadüñ ḫasreti aḫir dil-i zâra

İtdirdi temâşâ-yı çemenzârı ferâmüş

3. Aşdıḫça başumdan bu perîşâni-i ḫâtır

Bi'l-lâh idemem bâde-i ser-şârı ferâmüş

4. Āyîne-i rûḫumda iken ' aks-i cemâli

Eyler miyüm ölsem de ol dildârı ferâmüş

5. Evvelki ḫadar söz bulamaz ṭarḫ-ı ğazelde

Bi-çâre Bahâ itdi mi eş'ârı ferâmüş

14

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'îlü Fâ'ilün

1. Cevrûñ olaydı kı' il idüm sâde bir maraz
Hicrûñ de oldı hâtır-ı nâ-şada maraz
2. Gelse mizâc-ı şūhuña âmîziş-i vefâ
Kalmaz derün-ı 'âşık-ı şeydâda bir maraz
3. Çeksem n'ola ayağımı bezm-i hayâtdan
Sensiz dil-i nezzâreme şabâ da bir maraz
4. Varsa rakîb 'âşık-ı zârûñ 'aceb degül
'Ârızdur elbet âdeme dünyâda bir maraz
5. İksîr-i cân Bahâ mı ki güftarı Şabit'ün
Her lafzı def' ider gibi ma' nâda bir maraz

15

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'îlü Fâ'ilün

1. Geldi zamân-ı feyz-i tarâvet-nisâr-ı bāğ
Gül-gonce-i murâdına irdi hezâr-ı bāğ
2. Seyrân-ı bāğa çıkdı yine tâze dilberân
Üftâdelerle töldi bütün reh-güzâr-ı bāğ
3. Cünbüşlerin görince o serv-i revânlaruñ
İcrâ-yı şevke başladı her cüybâr-ı bāğ
4. İtmez misin bu hâlet ile şubh-dem gönül
Şahn-ı çemende keyf-i mey-i hoş-güvâr-ı bāğ
5. Bir serv-i nâzı ben de varup der-kenâr için
Kılsam ne hoş Bahâ gibi 'azm-i kenâr-ı bāğ

16

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

1. Nâ-merde ihtiyâcum aḥbâba külfetüm yok
Şad-ḥamd kim bu yüzden 'uqdem kısa'vetüm yok

2. Bir āfete kaçıldım çıktı o da vefāsız
Varsa budur günāhum başka kabāhatüm yok
3. Biñlerce bildigüm var şüretde rind-ülfet
Hayfā ki meşrebümce hem-rāz-ı şoḥbetüm yok
4. Çok arzularumdan encām-ı fāriğ oldum
Lākin gamıyla dehrüñ meyden ferāgatum yok
5. Nabzın tutup Bahā’nuñ derd-i dilin şorarsañ
‘Afv it beni ṭabībüm teşriḥe kudretüm yok

17

Mef‘ūlü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fa‘ūlün

1. Āzādeligi mezra‘ -i kāma düşürdüñ
Bir dāne için murgumuzı dāma düşürdüñ
2. Zevraḳçe-i efkārı selāmet yaḳasından
Emvāc-ı pey-ā-pey-res-i ālāma düşürdüñ
3. Üftādesi olmağile bir āşüfte-i şehriñ
Āşıklığı bir menzile-i ‘āma düşürdün
4. Kalmışdı birāz meykedece germi-i ülfet
Encām anı da serdi-i hengāma düşürdüñ
5. Nā-puḥteligin bilmedük o mive-i vaşluñ
Bī-çāre Bahā’yi ṭama‘ -ı ḥāma düşürdün

18

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Olmuşum derd-i taḥassürle giriftār-ı ḥayāl
Yatarum pister-i endişede bīmār-ı ḥayāl
2. Ne zamān sevdiğimüñ la‘l-i lebin yād itsem
Mest ider ḥatırımı sāğar-ı ser-şār-ı ḥayāl

3. O vefâsız gice gündüz düşünüp ağıyârı
Olmuyor hâlüme bir lahza nigehdâr-ı hayâl
4. Sevdigümden göremezsem nazâr-ı şefkat âh
Kimden ümîd iderüm derdüme enzâr-ı hayâl
5. Yâre bir nâme-i hasretle Bahâ ‘arz eyle
Yâdına bâ‘ iş olur belki bu güftâr-ı hayâl

19

Mef‘ülü Fâ‘ilâtün Mef‘ülü Fâ‘ilâtün

1. Bülbül hadîd-meşreb nâzik-mizâcdur gül
Anuñla bu sebebden bî-ımtizâcdur gül
2. Ârâyışinde qalmaz az günde neyleyem âh
Gerçi şeh-i bahârûñ başında tâcdur gül
3. Ruhsâr-ı dil-berâna vech-i müşâbeheden
Vaqt-i güşâyışinde pek zî-revâcdur gül
4. Bûy-ı laţîfi her bir derde devâ gibi
Bî-çâre ‘andelîbe nâ-hoş ‘ilâcdur gül
5. Bâr-ı cefâ-yı hâre aşla taħammül itmez
Riķķatde şân Bahâ kim ‘ayn-ı zücâcdur gül

20

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1. Çık gülsitâna bülbül-i nâlânuñ oldıgum
Seyr it esîr-i serv-i hırâmânuñ oldıgum
2. Min-ba‘ d cem-i hâtırıma var mı ihtimâl
Ey fikr-i kâküliyle perişânuñ oldıgum
3. Âyîne düşmiyor gice gündüz elüñden âh
Hayrân mısın cemâlüne hayrânuñ oldıgum

4. Mey 'āleminde ben mi didüm sen mi söyledüñ
 Tuymış raķib dün gice mihmānuñ oldıgum

5. Elden qomam Bahā gibi bir laħza dāmenüñ
 Ben sīne-çāk çāk-i girībānuñ oldıgum

21

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fa'ūlün

1. Esrār-ı hayatı dil-i mestānede buldum
 Ben hālet-i rūḫiyayı peymānede buldum

2. Lāzım idi divāne dilüñ zābıtına zincir
 Vardum anı da kākül-i cānānede buldum

3. Şad-ḫayf kim aḫbābumı vaqt-i kederümde
 Bir bir aradum şüret-i bīgānede buldum

4. Biñ neş'e-i bezm-i Cem-i devrāne degişmem
 Bī-külfet olan keyfümü meyḫānede buldum

5. Bir hāle düçār itdi Bahā'yı ğam-ı ḫasret
 Ol ḫāli ne bülbülde ne pervānede buldum

22

Mefā'īlün Fe'ilâtün Mefā'īlün Fe'ilün

1. Niğāhını saña itmiş imāle dīdelerüm
 Alır mı başka güzeller ḫayāle dīdelerüm

2. Senüñle Göztepe'de çeşm-i āşinā olalı
 Qılur dumū' -ı meserret isāle dīdelerüm

3. Baqışlaruñ baña ibrāz-ı rāz itdükçe
 İdindi ğamzeñi maḫrem vişāle dīdelerüm

4. Şaқın raқıbile tecdīd-i mācerādan kim
 Düçār olmasun eski melāle dīdelerüm

5. Bahâ da yazsa ‘aceb mi ğazel bu vâdide
Bağup da sen gibi münis-ğazâla dîdelerüm

23

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1. Sevdigüm vahşî bakarsın çeşm-i pür-gûlarla sen
Korçarum ünsiyet itdüh yavri ahûlarla sen

2. Neyleyüm ol ğamzeler turmaz ider hep âşikâr
Gizli gizli bir işâret kılsañ ebrûlarla sen

3. Başka bir şüretde teşhîr eyliyorsın ‘âlemi
Şoñradan meşq-i füsün itdüh mi cādûlarla sen

4. Benden ayrı kaldıguñ gündenberü bilmem ‘aceb
Kaç gönül kılduñ perîşân-ñâl o ğisûlarla sen

5. Açdı güller açdı sünbüller şalın ğülzâra gel
Mâcerâ-yı eşkümi seyr it ağan cûlarla sen

6. Sebz-i rüyuñ çıkmadan dök kâkülüh ruhsâruña
Kıl bahar-ı hüsnuñi tezyîn şebbûlarla sen

7. Bezm-i ğüftâra Bahâ’nuñ ğaddi mi olmağ Nedim
Anı bir tutma şağın eski suñan-ğûlarla sen

24

Ġazel-i Müşterek

Mef‘ûlü Mef‘ûlü Mef‘ûlü Fa‘ûlün

1. Târ oldı tecellî kuh-ı maṭlab-ı naazarumda (a)
Kâkülleri sevdâsı tolaşduğca serimde (b)

2. Şad-pâre turur sînede dil zağm-ı ğamından (a)
Her pâresi şad-ğülşen açar ahlarumda (b)

3. Her zerresi düzağ gibi süz-efgen-i cândur (a)
Seyr it şerer-i ahı dil-i şu‘le-verümde (b)

4. Geçmem heves-i seyr-i gülistân-ı şafâdan (b)
Sedd olsa da biñ küh-ı belâ reh-güzârumda (a)

5. Ekrem gibi hün-âb-ı ciger fikr-i lebiyle
La'1 oldı Bahâ kân-ı dil-i pür-güherümde

25

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1. Zevk-i vaşluñla geçen günleri andum bu gice
Şerer-i âh-ı tağassürlere yandum bu gice

2. Acı geldi o kadar kim elem-i hicrânuñ
İçdigüm bâde degül zehr idi şandum bu gice

3. Dün şabâh zülf-i perişânuñı yâd itmişdüm
Karışık vâk' a görmekle uyandum bu gice

4. Gâh taşvîr-i dil-ârâm ki ol dem nigârân
Bağ ne şüretde senüñle oyalandum bu gice

5. Ğam-ı ferdâyı dem-â-dem getirüp hâtıruma
Ağlaya ağlaya tâ şubha dayandum bu gice

6. Çekdigüm miñnete sen yâri şanırdum bâ' iş
Tâli' üm olduğına artık inandum bu gice

7. Bî-Bahâ gevher-i nazmîle Feride Hânım' uñ
Hâlli güç rişte-i tanzîre dolandum bu gice

26

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fa' ülün

1. Şızlar yüregüm âh ne hâlet var içinde
Zannum yine bir yâre-i hasret var içinde

2. Bir lahzacık ârâyiş-i hâtır bulamam ben
Her demde kimüñ neş'e-i râhat var içinde

3. Ağyāra giden nāme-i cānāneyi tıydum
Maḥfice bu şeb bir yere da‘vet var içinde
4. Hoşdur içimi gerçi meym-i bezm-i kibāruñ
Lākin nideyüm cür‘a-i minnet var içinde
5. Meyyāl olalı ṭab‘-ı Bahā tarz-ı Nedīm’e
Her bir sözünñ başka ḥalāvet var içinde

27

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Tutduñ ḥadeng-i ğamzene amāc göñlümi
Düzd-i nigāhuñ eyledi tārāc göñlümi
2. Kıldıñ beni o kāfir-i zülfe esir āh
Bendergeh-i cefāda alup bāc göñlümi
3. Zālim felek de cevriñi ḥalā bırakmadı
Bir yandan eyliyor o da iz‘āc göñlümi
4. Zir-i temellükündeyüm āḥir sen āfetüñ
Mülkiyetüñden eyleme iḥrāc göñlümi
5. İtmekdedür Bahā gibi bābuñda intizār
Şād it‘atā-yı vaşluña muḥtāc göñlümi

28

Ġazel-i Müşterek***Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün***

1. İçildi köhne sahbālar kederler nā-bedīd oldı (s)
Añuldu eski demler bā‘is-i şevḳ-i cedīd oldı (b)
2. Ḥaḳīkatde bu cism-i mürdeye bir tāze cān geldi (b)
Ne dem kim nükhetüñ bād-ı şabādan bir nüvīd oldı (s)
3. Fürüg-efrüz-ı bezm-i enis olunca ṭal‘at-ı nāzum (s)
O anda ṭālī‘-i menḥūsumuz baḥt-ı sa‘īd oldı (b)

4. Reh-i pehnâ-yı ‘aşkuñda esîr-i ceşş-i der oldum (b)
Hücûm-ı ceşş-i derde şoĥbetüñ sedd-i sedîd oldı (s)

5. Nice şâd olmasun şimdi vişâlûñle dil Sâmi
Seni görmek Bahâ’ya bir zamân emr-i ba’îd oldı

29

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1. Varsa sensin meclis-i rindânenüñ eglencesi
Sensiz olmaz gerdiş-i peymânenüñ eglencesi
2. Nev-civânum bezmi teşrîf it ayaklandur bizi
Tâzelensün na‘re-i mestânenüñ eglencesi
3. Âh mümkün mi dem-i gâmda ferâgat bâdeden
Ėatresi itse beni dîvânenin eglencesi
4. Gelmeden bezme başuñdan şav rakîb-i kâfiri
Olmasun meclis o bed biĖânenin eglencesi
5. Mey şunarken yak Bahâ’yı şu‘le-i ruhsârûña
Yanmadur bilmez misin pervânenüñ eglencesi

Şarkılar

1

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

I

1. Ėayli demdür sine-süz-ı firĖatüm
2. Mest-i hicrânum esîr-i Ėurbetüm
3. Ėalmadı şabrum tükendi tãĖatüm
4. Sevdigüm şâyân-ı rağm u şefĖatüm

II

1. Yandı cânum âteş-i Ėasretle âh
2. Gice gündüz eylerüm miĖnetle âh
3. Bir nazâr kıll Ėâlüme şefĖatle âh
4. Sevdigüm şâyân-ı rağm u şefĖatüm

III

1. Özledüm yüz sürmegi dāmānuña
2. İsterüm düşmek der-i ihsānuña
3. Kıl tarahhūm ‘ aşık-ı nālānuña
4. Sevdigüm şāyān-ı raḥm u şefkatüm

2

Müstef’ ilâtün Müstef’ ilâtün

I

1. Gördüm cemālūñ semt-i Vefāda
2. Kaldı gözüm sen çeşm-i elāda
3. Eyler lisān-ı ḥalüm ifāde
4. Kaldı gözüm sen çeşm-i elāda

II

1. Endām-ı nāzuñ gāyet beğendüm
2. Yok senden özge bir dil-pesendüm
3. Kesme nigāhuñ benden efendüm
4. Kaldı gözüm sen çeşm-i elāda

III

1. Rūyun görenler olmakda mā’ il
2. Virdüm saña ben de ‘ aķıbet dil
3. Bir başkaya meylüm gayr-ı kâbil
4. Kaldı gözüm sen çeşm-i elāda

Kıt’alar

1

Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Fe’ ulün

1. Günehkārüm günāhum oldı bî-ḥad
Ümîdüm luṭf u raḥmüñde mücerred
2. Bu ‘ abd-i müznibi maḥşer gününde
Şefâ’ atinden ayırma yā Resûla’ l-lāh

2

Mefâ’ ilün Fe’ ilâtün Mefâ’ ilün Fe’ ilün

1. Girānsa cism-i nizārumdaki bu cān saña
Hemān fedā ideyüm gelmesün girān saña

2. Degül bu cānumı biñ cānum olsa cismümde

Diriğ ider miyüm ey āfet-i cihān saña

Târihler

1

Mağri Kōy Cāmi' ü Çeşmesine (Kitābesinde Muḥarrerdür)

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Biñ on sālında himmet eyleyüp Şa' bān Ağa merḥūm

Bu mevki' de binā itmişdi a' lā cāmi' vü çeşme

2. Mürür-ı dehr ile çıkmışdı tarz-ı dil-nişininden

Karīn-i inhidām olmuşdı ra' nā cāmi' ü çeşme

3. Bi hamdi'l-lāh kılındı sāye-i şāhānede tecdīd

Bu nev tarz-ı behīn üzre bu bālā cāmi' ü çeşme

4. Binā-yı şevketi şāh-ı zamānuñ pāydār olsun

Olunduğça cihānda böyle ihyā cāmi' ü çeşme

5. Bahā târiḥ-i tāmuñla ' ibādu'l-lāha kıl tebşir

Yapıldı def' a-i şānīde vālā cāmi' ü çeşme (1292)

2

Ḥ'ānende-i Meşhūr ' Ali Beg' üñ Vefātına

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Neş'e-sāz-ı meclis-i rindāne-i şevk-i ṭarab

Pir-i ḥoş-meşreb ' Ali Beg mūsikikār-ı be-nām

2. Qalb-i āgāhı qarārgāh-ı nevā-yı sūznāk

Nağme-i āhı dil-i yārāna şevk-efzā-yı cām

3. Evce āgāz itdi ki dem-i perde-i ' uşşākdan

Zühre eylerdi def-i gerdün ile raqşa kıyām

4. Görmedüm devr-i ṭarabda zātına bir piş-rev

Gelmemiş böyle usüle āşinā üstād-ı tām

5. Şavtına dem-beste olsun bülbül-i bâğ-ı İrem
Virdi âhir kâr-ı faşl-ı ‘ömr-i fânîye hitâm
6. Âh kim âheng-i sâzāsâ bozıldı bezmimiz
Bir çarabgâh-ı maḥabbet var mı kalmış ber-devâm
7. Nağş olınsun ḳabrine târîḫ-i menḳûtuñ Bahâ
Tutdı Hânende ‘Alî Beg evc-i Firdevs’i maḳâm (1315)

3

Şâ‘ir-i Meşhûr ‘Ârif Hıkmət Beg’ün Vefâtına***Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün***

1. Suḫandân-ı deḳâyık-âşinâ Hersekli ‘Ârif Beg
Ḥarîm-i ‘aşḳa maḫrûm ḫikmetü’l-işrâḳa vâkıf ‘Ârif Beg
2. Deger her mışra‘-ı rengîni şad dîvân-ı ‘Urfilet
‘Aceb mi gelmediyse böyle bir ehl-i ma‘ârif Beg
3. Nedîm-i nâdî-i ‘irfân iken şühâne meşreble
Tüketdi ‘ömrini ol pîr-i erbâb-ı zarâ’if Beg
4. Bırakdı nüşâ nüşâ dehre âşâr-ı dil-ârâsın
İdüp gevher gibi sözleriyle tezyîn şahâ’if Beg
5. Dirîğâ şâ‘irânî âteş-i hicrile yandırdı
Gönüller oldı şan mecmû‘a-i sūzân-ı vâşif Beg
6. İçe Kevşer şarâbın ba‘de-mâ peymâne peymâne
Olup Câmî‘ye Firdevsî‘yle hem-bezm-i leṭâ’if Beg
7. Bahâ yazsun te‘essüfle hemân târîḫ-i menḳûtuñ
Bizi itdi mükedder irtihâl hikmet-i ‘Ârif Beg (1322)

4

Taşcı-zāde'nün Vefâtına***Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün***

1. Fevt olup Aḥmed Efendi nām-ı meddāh-ı zamān

Taşcı-zāde şöhretin kazdırdı āḥir taşına

2. Yād idüp rahmetle ol pīri didüm tārīḡ-i tām

Vāh Taşcı-zāde'nün de ḡondı taş başına (1279)

5

Şeyḡ Yūnus'un Vefâtına***Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün***

1. Tekye-i fānīden itdi Şeyḡ Yūnus irtihāl

Vāşıl-ı deryā-yı rahmet ide Ḥayy-ı lā-yezāl

2. Söylesün baḡr-i remelden tām tārīḡin Bahā

Yutdı vah Ḥüt-ı ecel Yūnus Efendi'yi bu sāl (1279)

6

Eḡibbādan Ḳadrī Beg'un Vefâtına***Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün***

1. Fırḡa-i taḡrīr-i emlakde muḡarrer Ḳadrī Beg

Ḥaḡ bu kim ḡıymet-şinās-ı düstān bir er idi

2. Defter-i 'ömri bu tārīḡde ḡitāme irdi āh

Bilmedük ḡadrin cihānda Ḳadrī bir cevher idi (1283)

7

Ayāstefānos Ḳaryesi'nde müceddeden inşā olunan cāmī' -i şerīf tārīḡidür ki kitābesinde muḡarrerdür mecmū' anuñ tertībinden şoñra söylenmiş olduğundan 'ilāveten derc olundu***Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün***

1. Tekeşşür eylemişken ḡaryede günden güne İslām

Henüz yapılmamışdı ümmete bir cāmī' -i ra' nā

2. Bi hamdi'l-lāh Muḡammed Ḥān-ı zī-şānuñ cülüsunda

Şu ḡayruñ emr-i inşāsın müyesser eyledi Mevlā

3. Cenāb-ı şehri-yāruñ vālidī merḡūm Mecīd Ḥān'un

Yapıldı māl u vaḡfından bināsı oldı şevḡ-efzā

4. İlähî kı1 o Sultân-ı zamānuñ sâyesin memdüh
Ki itmişdür cülüsü devr-i Meşrûtiyet'i ihyâ
5. Teberrük eyledüm cevher-Bahâ mışra' la târihin
Şeref-pîrâye-i hayr oldu iş bu câmi'-i a' lâ (1327)

Müfredler

1

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Sevdigüm ben eylemezken cânımı senden dirîğ
Sen niçün itmekdesin bir resmüñi benden dirîğ

2

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1. Görmemişdüm toğalı ol mehi gördüm akşam
Henüz on dördine girmiş be-hesâb-ı eyyâm

3

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1. Ne kadar eşküñi dökdünse yüzümden dökdün
İdemem haqquñı bir vechile inkâr gözüm

4

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Yoğurtçı çeşmesinde süt gibi deryâ kenârında
Şulandı ağzımız kaymak gibi hûbânı gördükçe

5

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Hastaña şunma ' ilâc fincân fincân üstüne
Çâre bulmaz gelse biñ Loqmân Loqmân üstüne

6

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Bakup yâd eylemek üzre beni vaqt-i memâtumda
Bu resmüm ber-güzâr olsun saña hâl-i hayâtumda

7

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Gönül zan itme başka nâzenîn-i lâle-haddür bu
Yazın Bağlarbaşı'nda gördigün bir serv-ğaddür bu

8

Mef'ülü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün

1. Serdüm güzergehüñde ten-i hâksârımı

Geçdükçe dâmeni ile sürtsün ğubârımı

SONUÇ

19. yüzyılda Klasik şiir geleneğini devam ettiren Bahaüddîn Tevfik Bey'in bilinen tek eseri divançesidir. Şairin "Bahâ" mahlasını kullandığı eser, 2 naatla başlar. Her iki naat de yedişer beyit olup gazel tarzında kafiyelenmiştir. Eserde bulunan 29 gazelde Klasik şiirde sık sık karşılaşılan sevgili, aşk, ayrılık, özlem, rakip vb. konular işlenmiştir. Şairin gazellerine nazire yazdığı şairler de dikkate alındığında şiirlerindeki en önemli husus, özellikle 18. yüzyılda Nedîmâne söyleyiş tarzı diye bilinen ve 19. yüzyılda da birçok takipçisi bulunan bu tarzda şiir yazma isteğidir. Nedîm'in şiirlerinde bir üslûp özelliği olarak görülen yerlilik arzusu, konuşma dilinden gelen söyleyişleri kullanma, İstanbul'un eğlence mekânlarının ve mesire yerlerinin şiire konu olması gibi unsurların Bahaüddin Tevfik'in şiirlerinde de bir gelenek olarak devam ettiği görülür. Eserde 2 şarkı, 2 kıt'a bulunmaktadır. Şarkılarda sevgilinin güzellik unsurları ve sevgiliye duyulan özlem dile getirilirken kıt'alardan birincisinde günahlardan duyulan pişmanlık ve Hz. Muhammed'in şefaatine bağlanan umut; ikincisinde âşığın sevgilisi için gerekirse canını feda edeceği dile getirilmiştir. Divançede bulunan 7 tarih manzumesinde câmi, çeşme gibi yapıların bitirilişine ve bazı önemli şahsiyetlerin vefatına tarih düşürülürken 8 müfredde aşk ve sevgili konuları üzerinde durulmuştur. Bahaüddîn Tevfik, eserde yer alan elli şiirinde on bir farklı aruz kalıbı kullanmıştır.

KAYNAKÇA

Devellioğlu, Ferit (2004). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

İnal, İbnü'l-Emin Mahmud Kemal (1988). *Son Asır Türk Şairleri*. C. I. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Mazıoğlu, Hasibe (1982). "Eski Türk Edebiyatı". *Türk Ansiklopedisi*.C. XXXII. Ankara.

Örgen, Ertan (2010). *Türk Şiirinde Gelenek*. Konya: Palet Yayınları.

Pala, İskender (2003). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: L&M Yayınları.

Parlatır, İsmail (2011). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınevi.

Sami, Şemseddin (1986). *Kâmus-ı Türkî*. İstanbul: Endurun Kitabevi.

Türkiye Diyanet Vakfı İSAM (İSLAM ARAŞTIRMALARI MERKEZİ). www.isam.org.tr

Ek: Orijinal Metinden Şiir Örnekleri

اوقاي مجموعت شريف

نعت شريف

خدانك نور يدر ذات منيرك يارسول الله
 احدسين فطرةً يوقدر نضايرك يارسول الله
 حقيقت ملكنك سلطانيسين قطب رسالتسين
 فلكردن دو بالادر سريرك يارسول الله
 وزيران حضور شوكتك بو بكر «عمر» عثمان
 عليدر الله شمشيري مشيرك يارسول الله
 بولنماز شهسوار عزمكه منزلكه اقصى
 فضاي قرب باريدر مسيرك يارسول الله
 عناياتكله اولدق مظهر دين مبين الحق
 مسلمدر بزه لطف كشيرك يارسول الله
 براقاز ناره يانسون اميتكدن بركنهكارى
 علو شفقتك رحم ووفيرك يارسول الله

غزل

خیلی دمدر سوکیامدن نامه بر کلز بکا
 نیلیور اول شوخ تازم برخبر کلز بکا
 دوشدیکم کوندنبرو سمت وصالندن ایراغ
 کوز یاشندن تغیری شی اسانتر کلز بکا
 حسرت جاناندر انجق باعث اندوه اولان
 یوقسنه آزار فلکن بر کدر کلز بکا
 کوی تنهینده قالمش آه بر بیچاره یم
 صورمغه درد درونم کیمسه لر کلز بکا
 نیله بولسون تسلیت بیلمتم (بها) بو قلب زار
 خیلی دمدر سوکیامدن نامه بر کلز بکا

قطعه

کرانسه جسم تزارمده کی بو جان سکا
 همان فدا ایدیم کلسون کران سکا